

Miten kasvukuntoa kehitetään? Lisää typpeä vai parempi kasvukunto?

Tuomas Mattila
Yliopistotutkija
Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti
27.11.2019

Mitä tarvitaan 10 tonnin vehnäsatoon?

	Ravinteiden poistuma kg
Typpi N	210
Kalium K	50
Fosfori P	37
Rikki S	20
Magnesium Mg	12
Kalsium Ca	3
Sinkki Zn	0,3
Mangaani Mn	0,2
Kupari Cu	0,05
Boori B	0,04

Ravinteiden lisäksi vettä

- 33 mm vettä/tonni vehnää (ADAS, YEN)
→ 330 mm vettä
- - 100 mm sade
- = 230 mm maasta: 150 mm vettä/m = 1,5 m

Taulukko 1. Eri maalajien hyötyvesivarasto ja orgaanisen aineksen määrän vaikutus vesivaraston kokoon.

Maalaji	Hyötyvesikapasiteetti (mm/m)	Vesivarasto multavalla pellolla	
		Ruokamultakerroksessa (0-30 cm)	Pohjamaassa (30-90 cm)
Savi	150-200	88 mm	102 mm
Hiesu	200-350	120 mm	164 mm
Hieta	50-150	67 mm	60 mm
Turve	300-600	135 mm	270 mm
1 % orgaanista ainesta	20-35		

Juuristosyvyys
tai
veden nousu

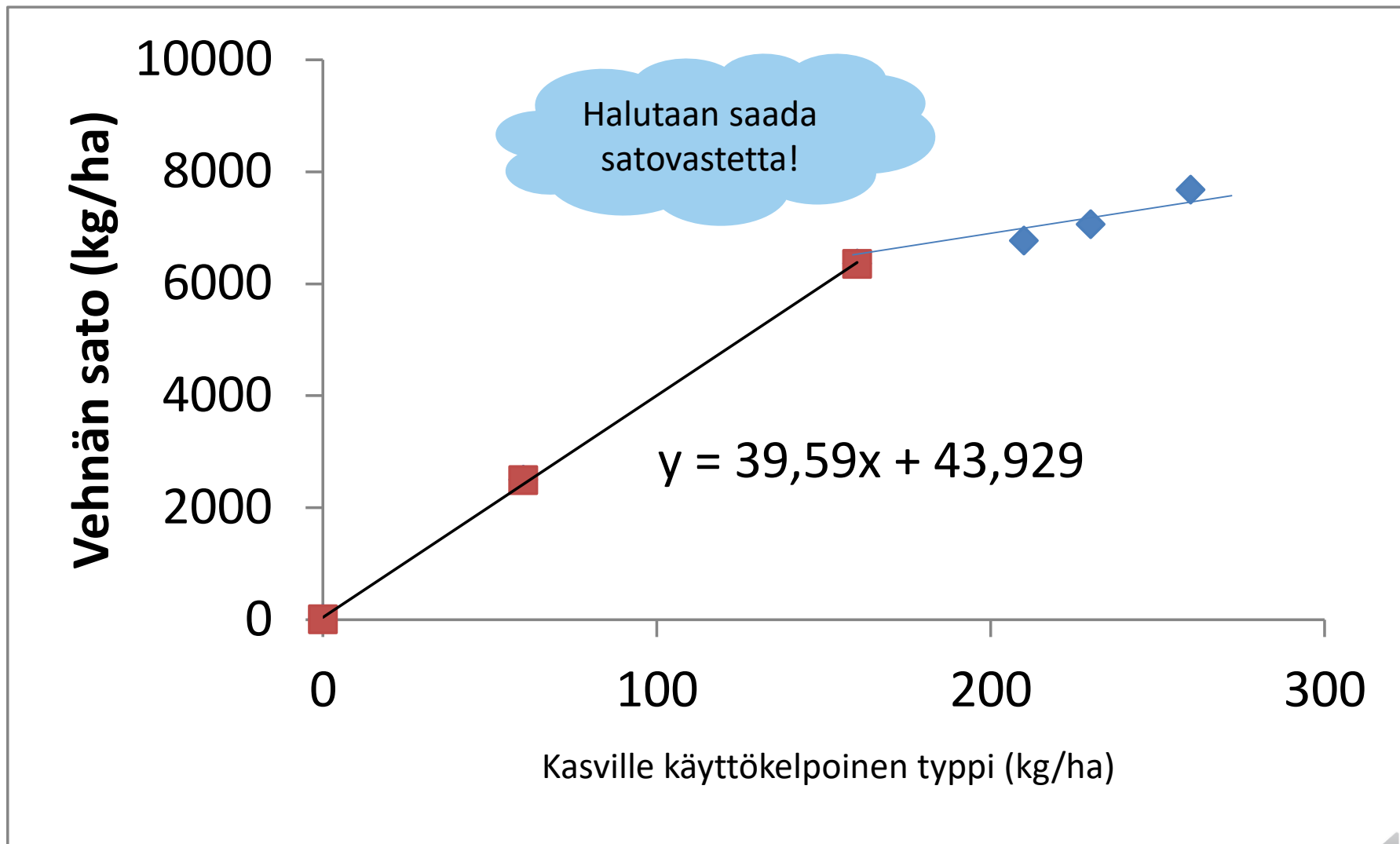
<https://www.doria.fi/handle/10024/103473>

Veden lisäksi hiilidioksidia

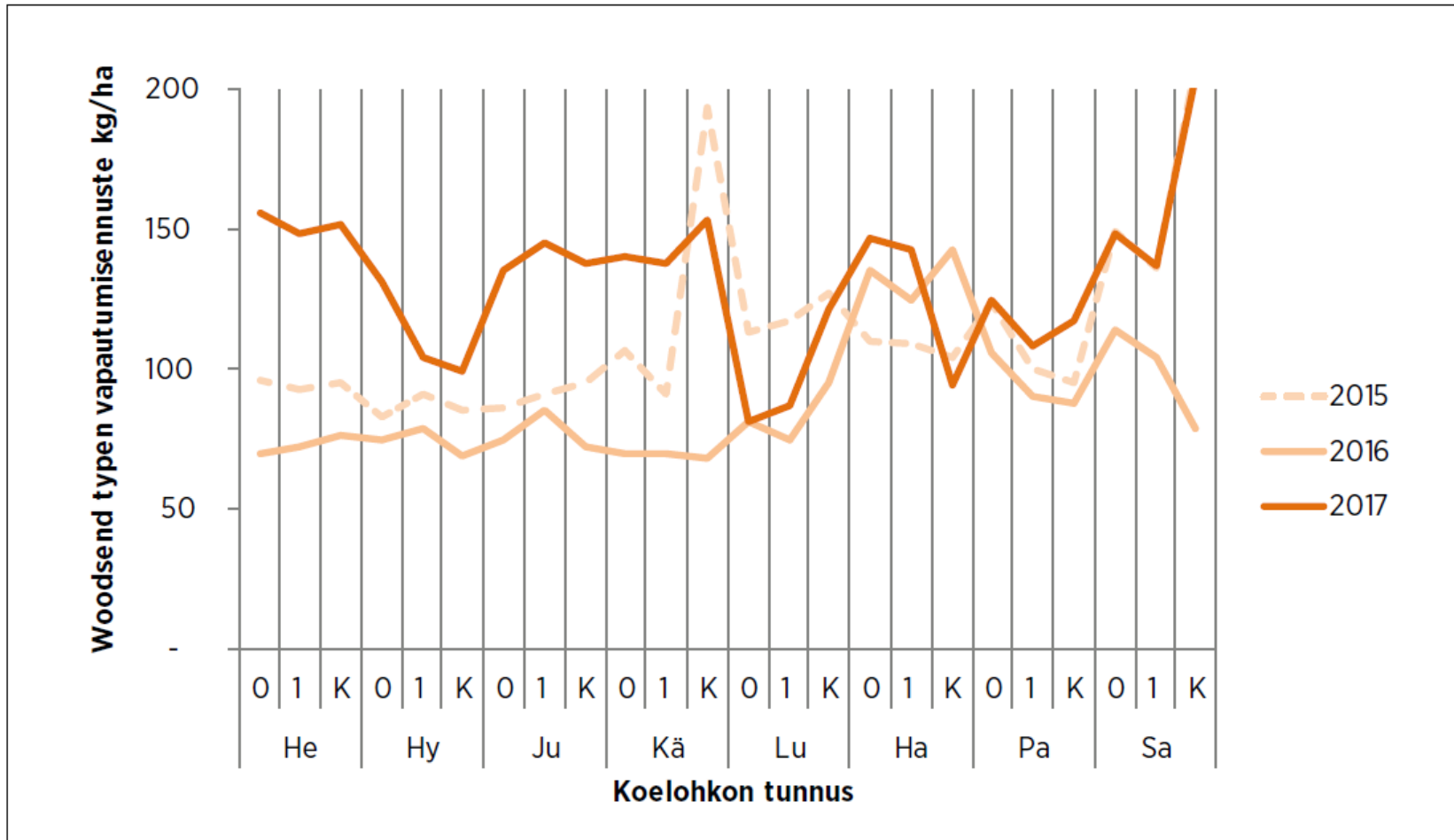

- 10 t vehnää, 17 tonnia koko sato
  - 6 t C/ha = 22 t CO₂ = 247 kg CO₂/pv (90 pv)
- = kaikki hiilidioksidi pellon yläpuolisesta ilmasta
50 m korkeuteen saakka päivittäin

Miksi typpilannoitetaan?

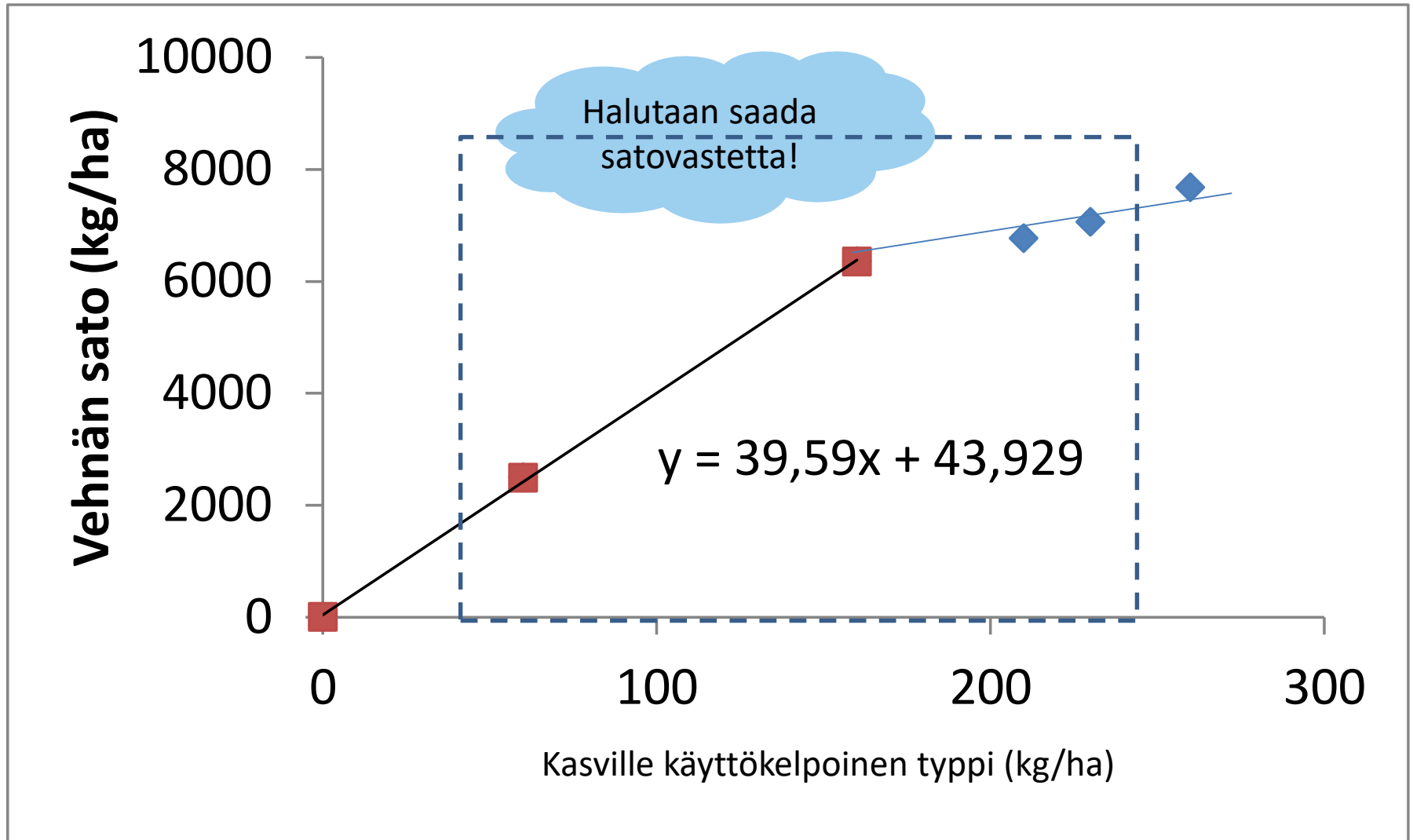

Paljonko typpeä vapautuu maasta?

Kuva 1. Woods End -menetelmällä laskettu typen vapautumisennuste 24 koelohkolla kolmen vuoden ajalta.

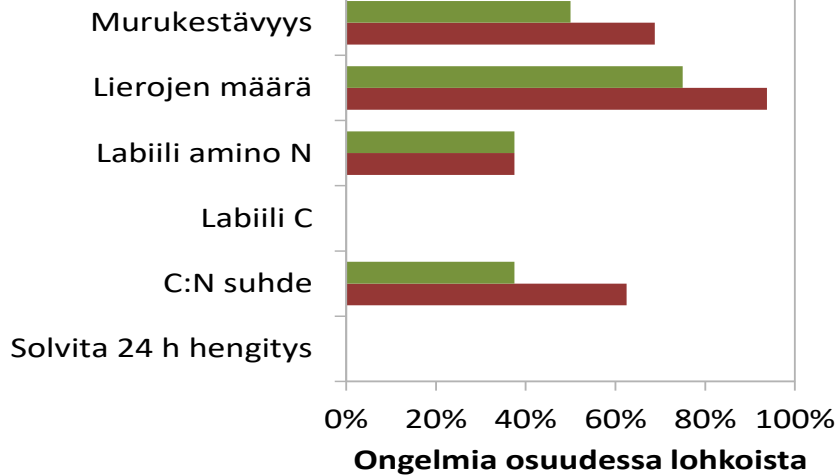
Sijoitus satovastekäyrälle

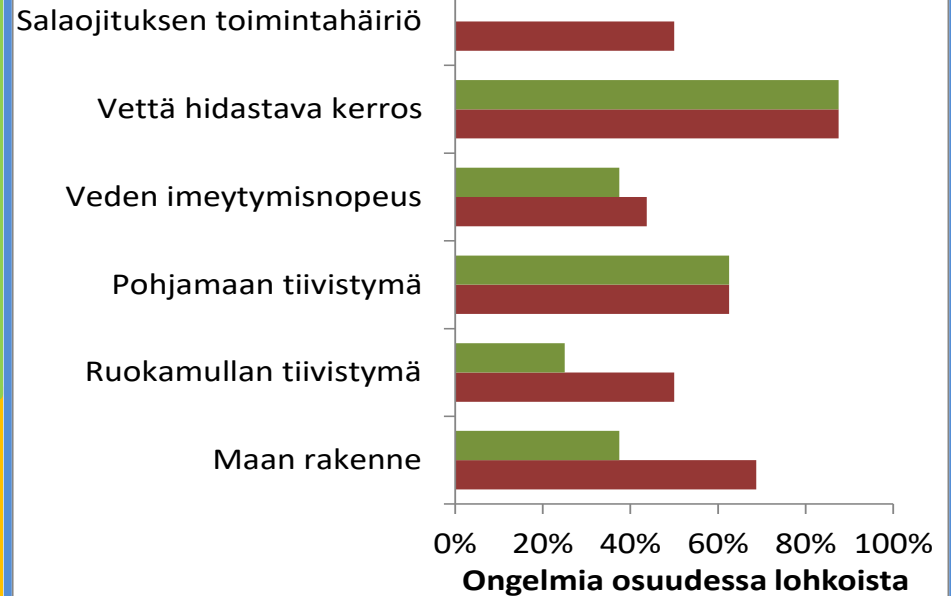
Tunnistettut ongelmat

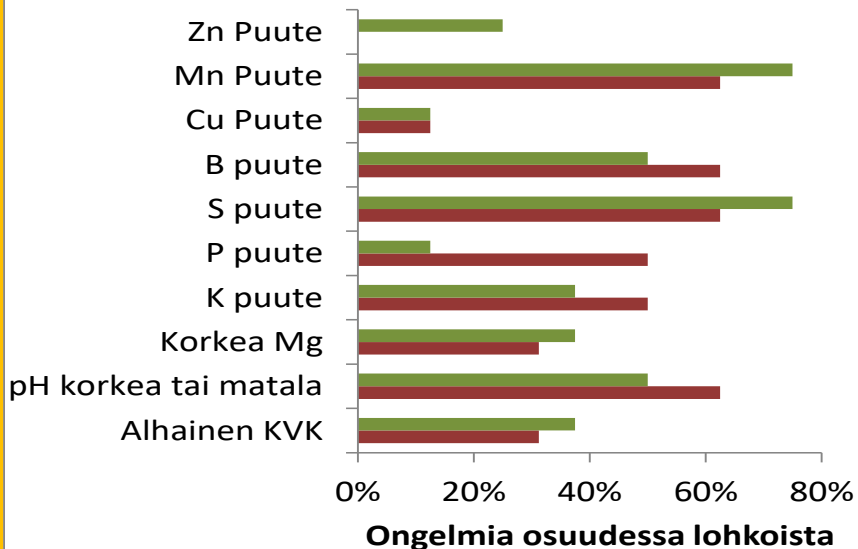
Biologiset

Fysikaaliset

Kemialliset

Punainen=koelohko

Vihreä =hyväkasvuinen verrannelohko

[Mattila ym: Mistä ja miten tunnistaa maan hyvän kasvukunnon? HY, Rurallia-instituutti. Raportteja 171. 2017.](#)

Yleinen kasvukunnon kehittäminen

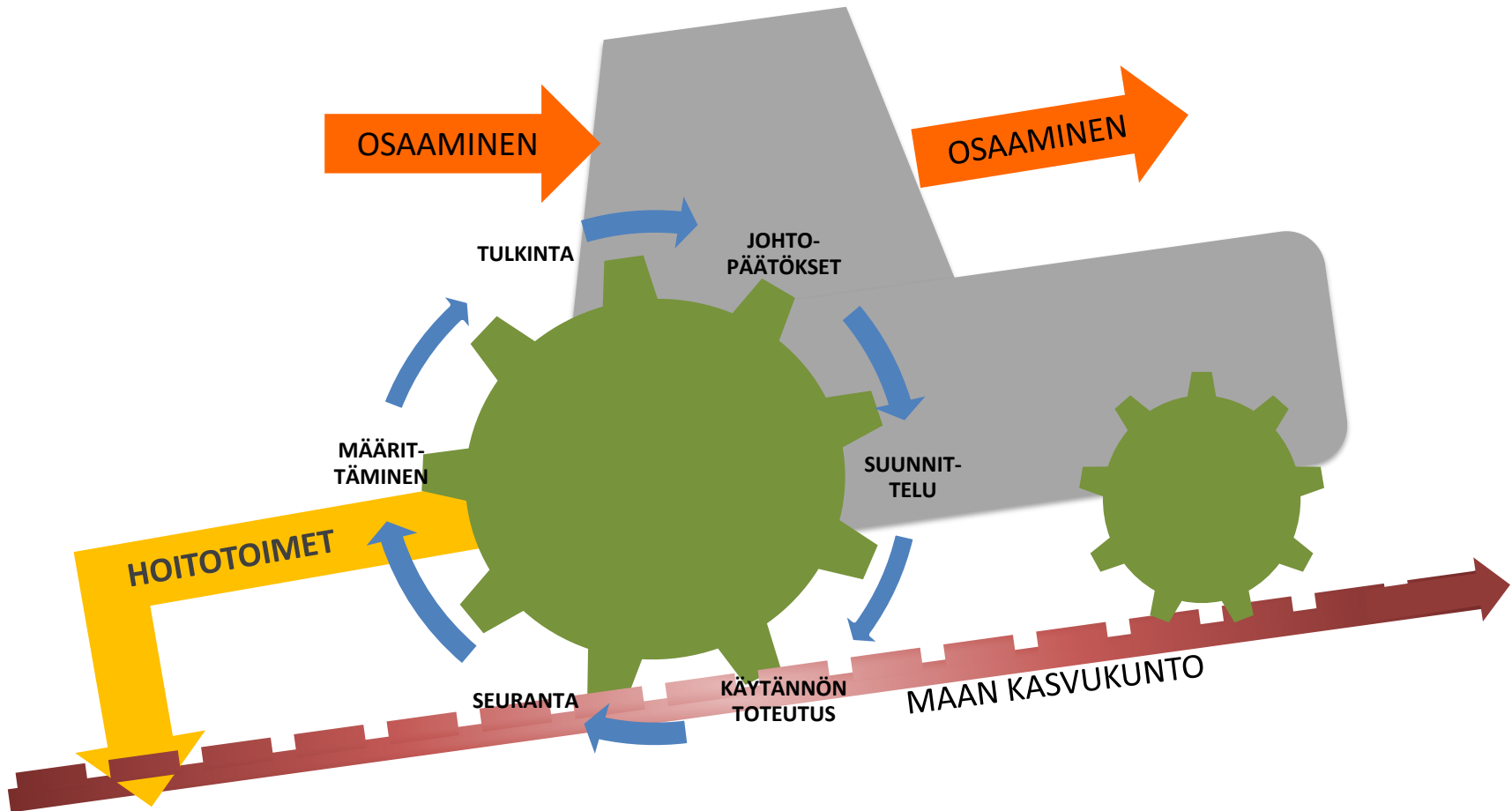
1. Karikepeite suojaamaan maan pintaa
2. Häiriöt minimiin
3. Kasvimonimuotoisuus
4. Jatkuva, elävä juuristo
5. Eläinten integrointi viljelyyn

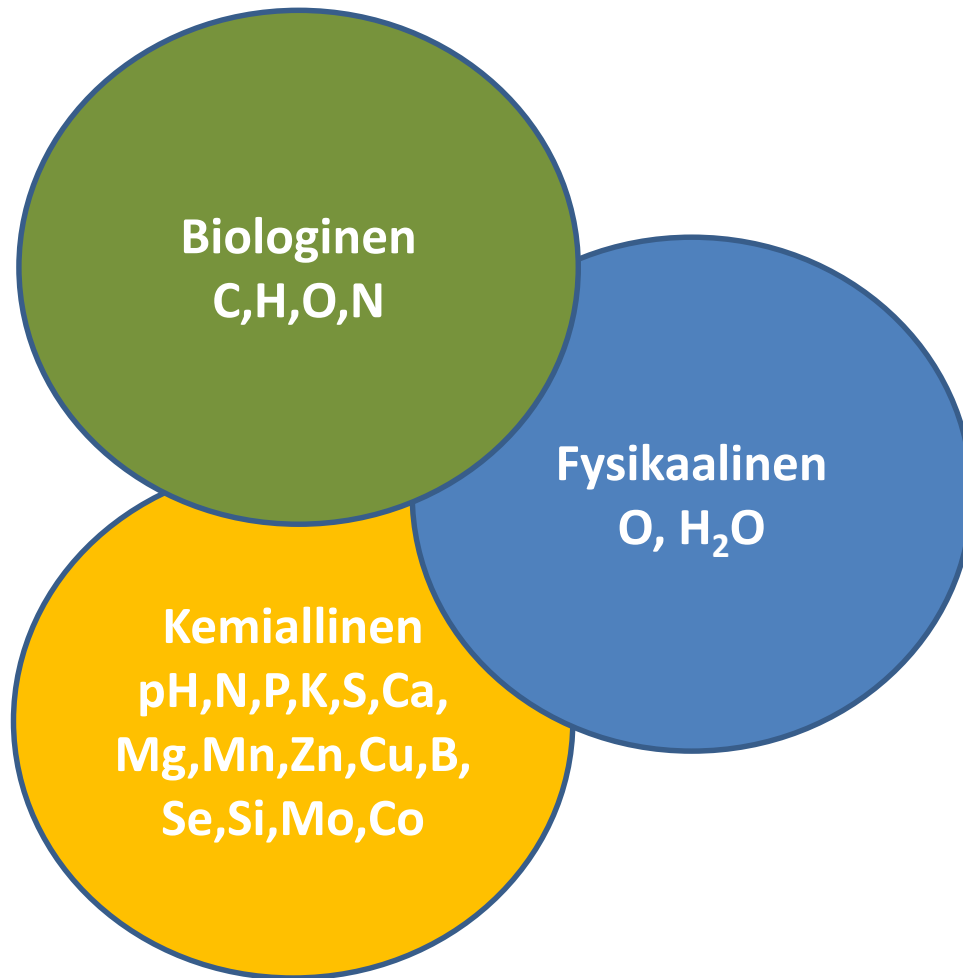
SOIL HEALTH PRINCIPLES

1. Keep the soil covered
2. Minimize soil disturbance
3. Increase crop diversity
4. Keep living roots in the soil
5. Integrate livestock

Systemaattinen kehittäminen lähtee lohkon tilanteen kartoituksesta

Maan kasvukunnon osatekijät

- Mikä lohkolla on pielessä?
- Miten sitä voi mitata?
- Millä seurataan kehitystä?
- Millä korjataan?

Koelohkot

- Varsinais-Suomi: tiivistyneitä savimaita
  - He: **LUOMU**siementuotantoa, ongelmia peltokortteen kanssa
  - Hy: minimimuokkausta ja kevätiljan viljelyä, märkä lohko
  - Ju: minimimuokkausta ja kevätiljan viljelyä, siirtymä **LUOMU**un

Kuva: Jukka Rajala

Koelohkot

- Satakunta: Erikoiskasvintuotantoa
  - Kä: sipulintuotantoa, koelohkona uusi pelto, hapan, rakenteeton, ”ravinteet punaisella”
  - Lu: Avomaan tuotantoa hietamaalla, alhainen multavuus, alhainen vedenpidätyskyky, helposti tiivistyvä

Kuva: Jukka Rajala

Koelohkot

- Etelä-Pohjanmaa: Erilaisia hieta- ja turvemaita
  - Ha: rakenteeltaan helposti luhistuva, heikosti vettä läpäisevä turvemaa, LUOMUviljely
  - Pa: LUOMUperunantuotantoa hietamaalla, vesitalousongelmia, tiivistynyt
  - Sa: minimimuokkausta, kevätiljanviljelyä, kananlantaa, heikkorakenteinen hiesumaa

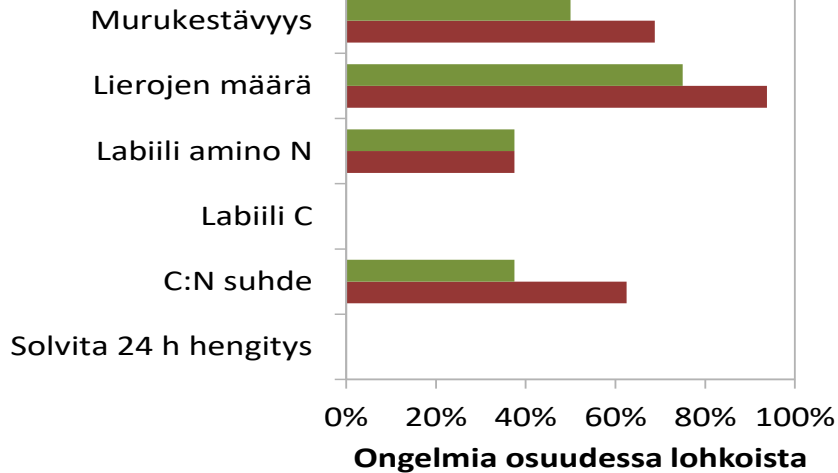
Kuva: Jukka Rajala

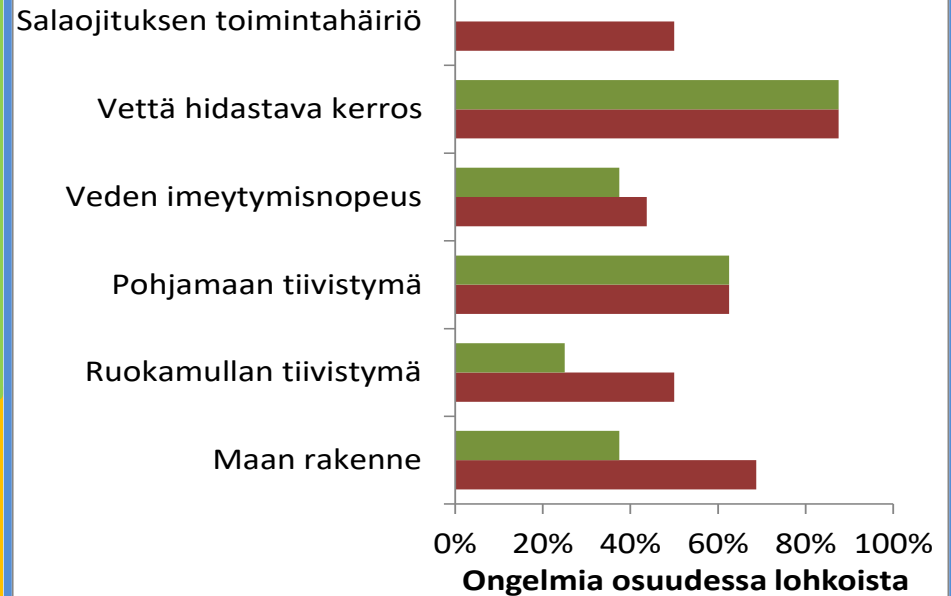
Tunnistettut ongelmat

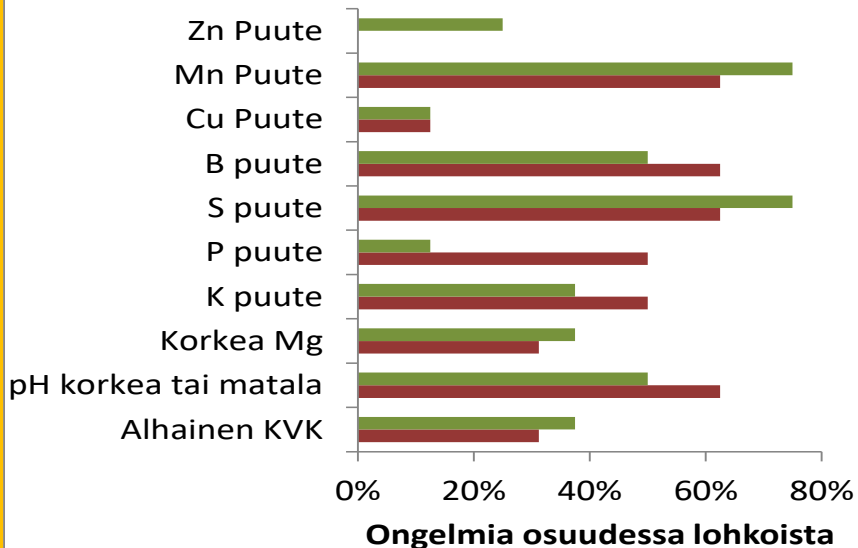
Biologiset

Fysikaaliset

Kemialliset

Punainen=koelohko

Vihreä =hyväkasvuinen verrannellohko

[Mattila ym: Mistä ja miten tunnistaa maan hyvän kasvukunnon? HY, Ruralia-instituutti. Raportteja 171. 2017.](#)

Kokeillut ratkaisut

- Kalkitus: sammutettu kalkki
- Kipsi: Yara & **luonnonkipsi**
- Ammoniumsulfaatti
- Mangaanisulfaatti siemenen pintaan
- **Lannoiteboraatti**
- Kaliumsulfaatti
- Kananlanta
- Naudanlanta
- **Syväkuohkeutus**
- Pikakesanto kultivaattorilla
- Monilajiset viherlannoitusnurmet
- Biotiitti
- Biohiili
- Myyräojitus
- **Ojien kunnostus**
- Pellon tasaus
- Täydennyslannoitus
- Vetoletkulevitys
- Pintajännityksen poistajat

Miten mitattiin edistymistä?

	Biologia	Fysiikka	Kemia
He	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, hiili	Rakenne, veden imeytyminen, tiivis kerros	P, B, kationit,
Hy	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, lierot	Rakenne, veden imeytyminen, tiivis kerros	P, Mn, kationit
Ju	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, lierot	Rakenne, veden imeytyminen, tiivis kerros	P, S, kationit
Kä	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, hiili	Murukestävyys, veden imeytyminen	pH, P, kationit
Lu	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, C:N	Rakenne, murukestävyys	KVK, B, P
Ha	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, hiili	Rakenne, veden imeytyminen, murukestävyys	P, K, B
Pa	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, hiili	Rakenne, veden imeytyminen, murukestävyys	KVK, K, B
Sa	Mikrobiaktiivisuus, typpivaranto, C:N	Rakenne, veden imeytyminen, murukestävyys	pH, P, Mn

Ju – tiivistynyt savimaa

2018

2015

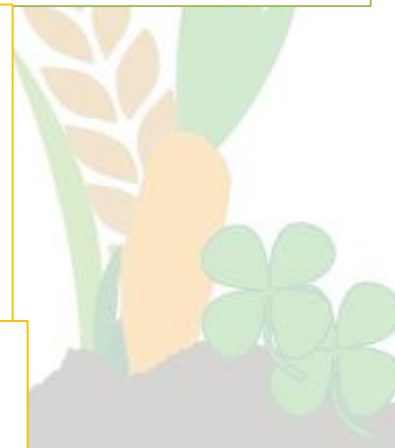
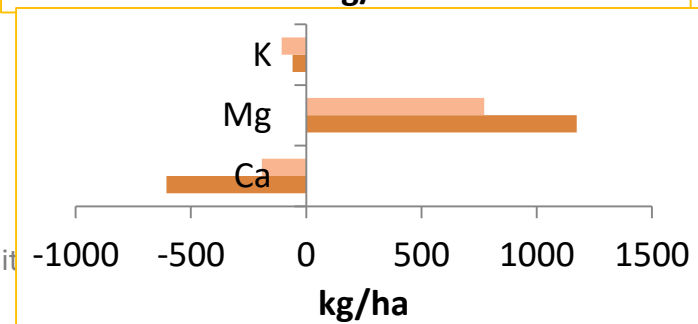
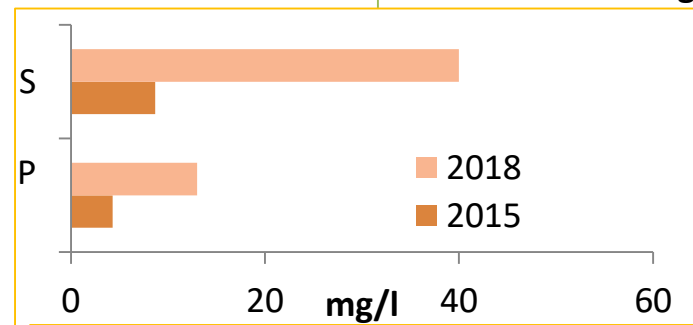
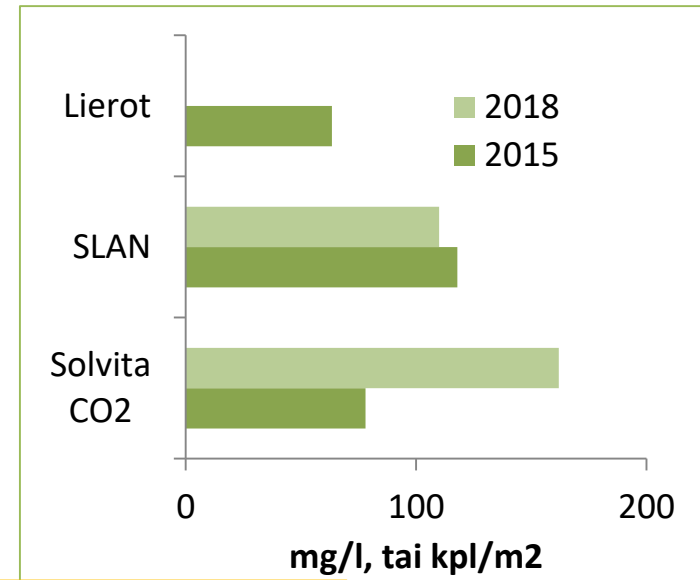
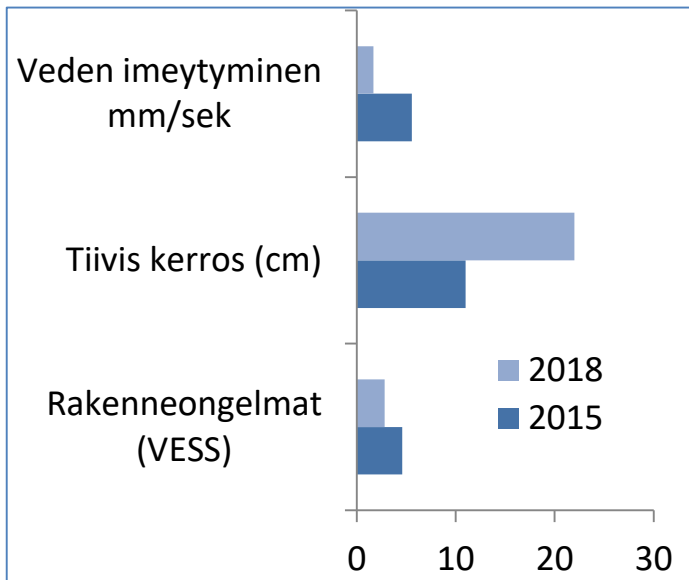
Kuva: Jukka Rajala 2.12.2015

Kuva: Jukka Rajala 2.7.2018

P-luku
4,3
mg/l

Ju – tiivistynyt savimaa

Uudelleentivistymisriski

JU: aluskasvin kylvö Rapid-kylvökoneella toukokuun alussa

JU 1 3.7.2017

Ruisvirna+Kipsi+**Jankkurointi**+syysvehnä

JU 0 3.7.2017

Muokkausretikka+Kipsi+syysvehnä

Uudelleentivistynyt pintakerros

Jukka Rajala

Jukka Rajala

Ju - Mitä opittiin?

- Monilajinen maanparannuskasvusto + syväkuohkeutus + syysvilja toimii
- Kipsi korjaa Ca:Mg suhdetta
- Maa on herkkä uudelleentiivistymiselle
- Tiivis savimaa vaatii tiheän ja hyvin sorastetun salaojituksen
- Pinnanmuotoilu
- => Syysviljan viljely mahdolliseksi

Kuva: Jukka Rajala 2.7.2017

Pa-tiivistynyt perunapelto

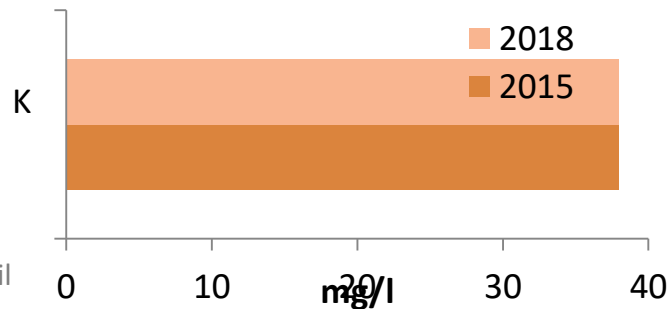
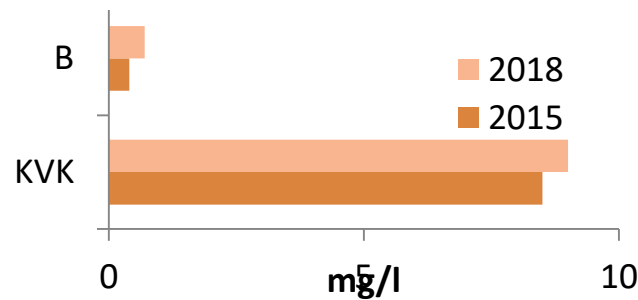
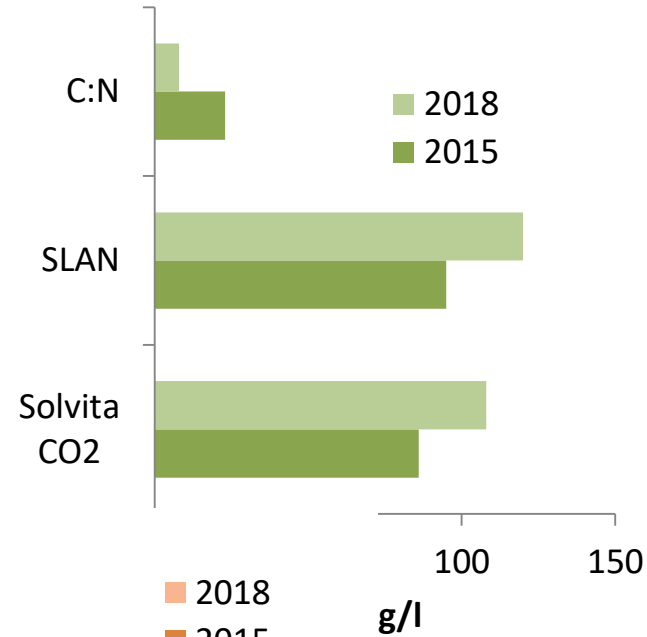
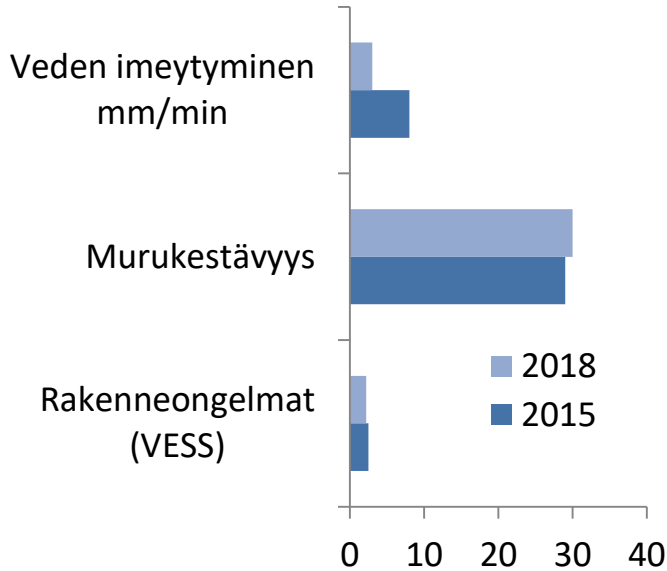
Kuvat: Jukka Rajala 19.11.2015

P-luku
36
mg/l

Kuva: Veera Manka 17.7.2018

Pa-tiivistynyt perunapello

Rakenteen ja vesitalouden hallinta haasteellista Pa 2017, HHT

PaK 19.9.2017

PaO 19.9.2017

Satoero suuri
Resurssi-
tehokkuudessa
suuri ero

=>Kuivatus!

Kuvat Jukka Rajala

Pa - Mitä opittiin?

- Salaojajärjestelmän huolto on tärkeää, myös kaivot, alitukset, jne.
- Maan riittävä läpäisevyys tärkeä
- Pintavesien hallinta on haastavaa, pinnanmuodot, vaonpohjan kuohkeutus
- Boorilannoitus toimii useimmilla pelloilla
- Siirtymä nurmesta viljaan ja perunaan heikentää veden imeytymistä ja rakennetta, mutta voi kiihdyttää mikrobiaktiivisuutta

Kuva: Jukka Rajala 19.9.2017

Sa – pintatiivistynyt hiesumaa

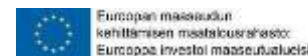

- Toimet:
  - 2016 ohra ammoniumsulfaatti + boori + nurmen-siemen
  - 2017 nurmi + syväkuohkeutus + kipsi + lanaus
  - 2018 ruis

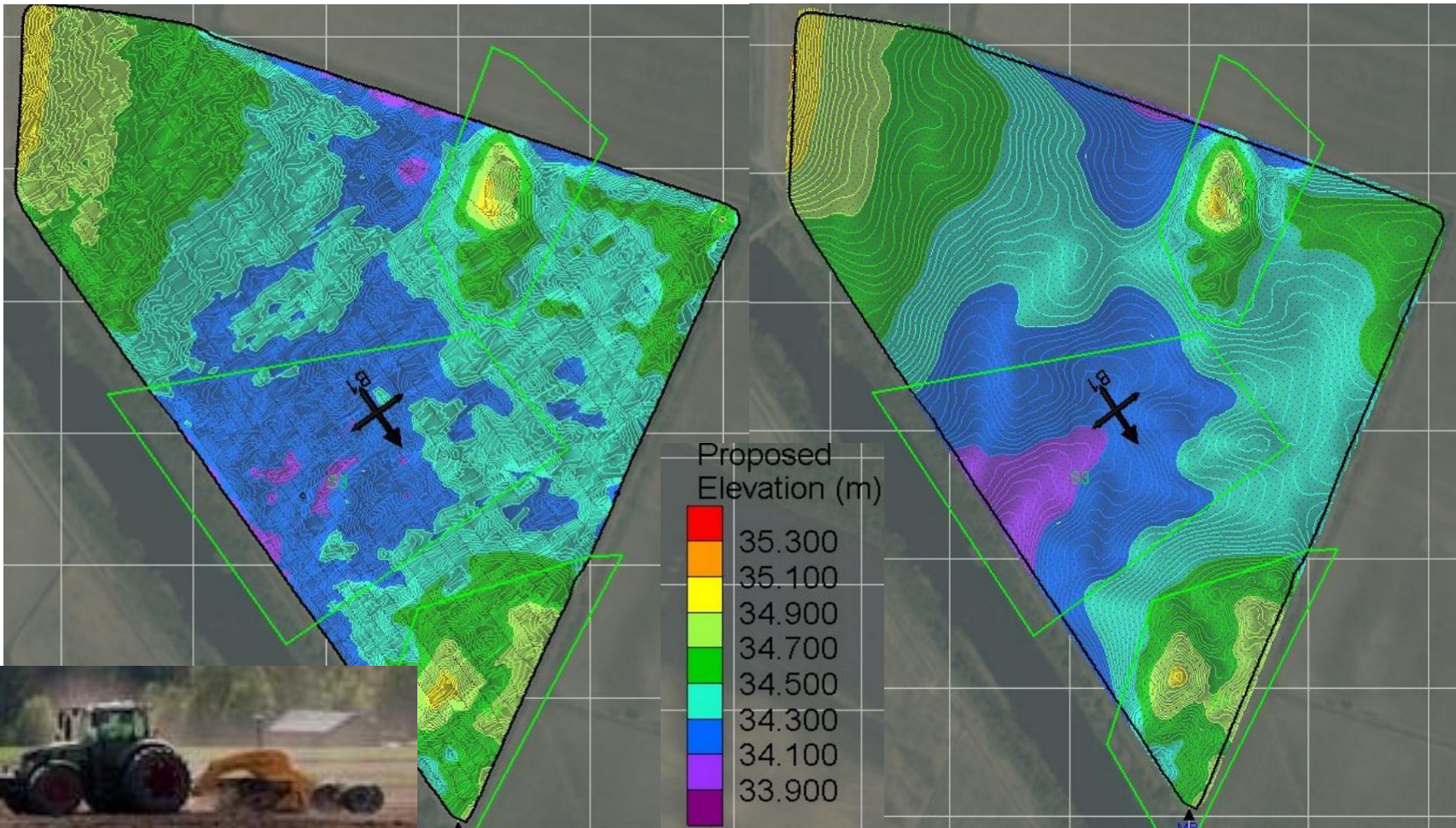
P-luku
35
mg/l

Kuvat: Jukka Rajala 15.11.2015, 21.6.2016 ja 17.7.2018

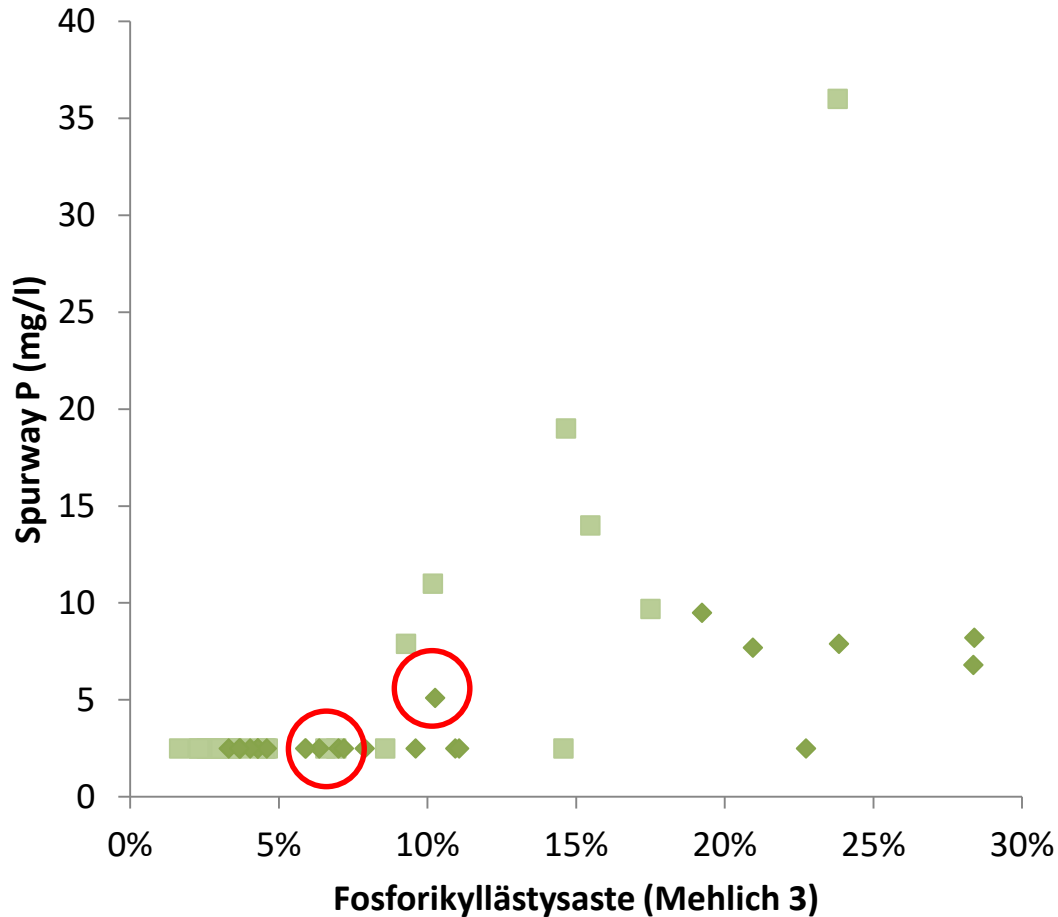

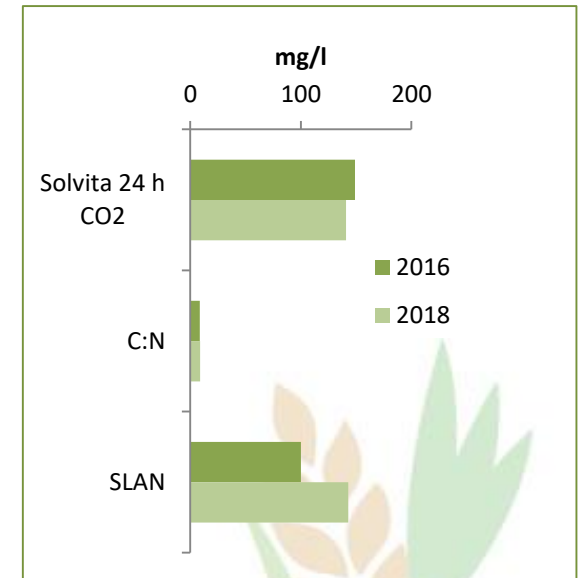
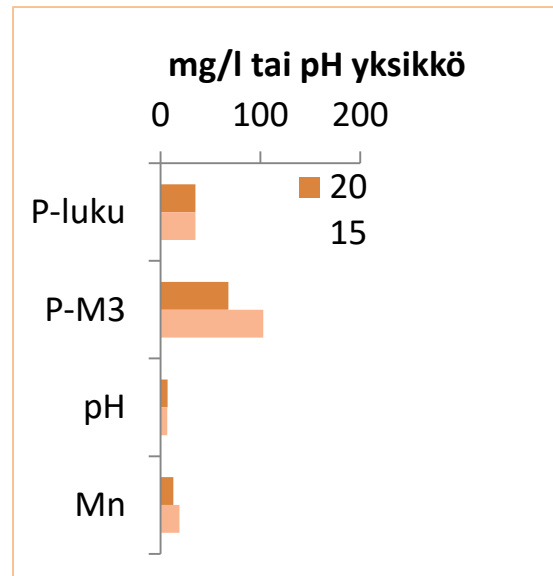
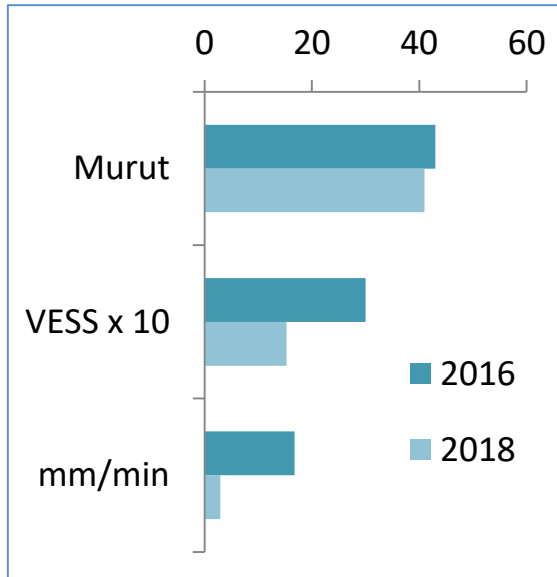
Laserlanaus

Muutokset - fosfori

Vähän mitattavaa muutosta

Suuri muutos viljeltävyydessä

- Ei saatu korjattua maan korkeaa fosforin kyllästysastetta...
  - Ju lohkoon verrattuna 700 kg enemmän varastofosforia pintamaassa
- Saatiin korjattua rakenne ja vesitalous, mahdollistaa syysviljojen ja nurmien viljelyn

Kuva: Jukka Rajala 17.7.2018

Miten kasvukuntoa kehitetään?

- Perusasiat ensin
  - Kuivatus
  - Tiivistymisriskit
  - Viljelykierto
- Hyviä seurantavälineitä
  - Viljavuusanalyysi
  - Mikrobiaktiivisuus
  - Murukestävyys
  - Lapiodiagnoosi
- Tee kokeita, seuraa mitä tapahtuu, varaudu yllätyksiin

Analyysitulokset				mg/l		
Lohko	Maalaji	Multavuu	pH	Ca	Mg	K
Luoma	HtMr	vm	5,6	336	40	75
Haavisto	HtH	rm	6,7	2280	44	110
Joenranta	HeS	rm	7,0	3700	890	200
Poikaro	HtS	rm	6,3	4200	1200	330

Kuvat: Jukka Rajala

Ei tehdä yksin...

Luennot & verkkoluennot
Lehtiartikkelit
Oppaat
Raportit
Laskurit

Viljelijäesimerkit

Kuva: Jukka Rajala

Kuva: Jukka Rajala

Kuva: Jaana Ravander

Peltopäivät
Julkiset mittaukset
Peltokokeet

Mallia yhteistyöhön Yhdysvalloista

<https://agrilife.org/od/what-is-an-extension-education-program/>

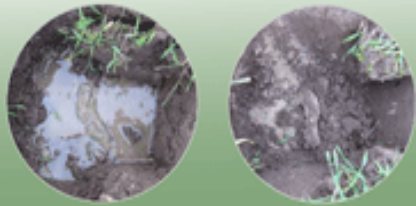
Lisätietoja

<https://maan-kasvukunto.fi> > Tutkimusraportit

RAPORTTEJA 171

MISTÄ JA MITEN TUNNISTAA MAAN HYVÄN KASVUKUNNON?
HAVAINTOJA KAHDEKSALTA TILALTA VARSINAIS-SUOMESTA, SATAKUNNASTA JA ETELÄ-POHJANMAALTA
TUOMAS J. MATTILA JA JUUKKA RAJALA

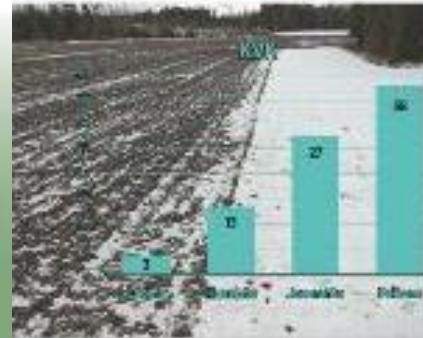
RAPORTTEJA 175

MITEN VÄLTÄN MAAN HAITALLISEN TIIVISTYMISEN MAATALOUSRENKaidEN AVULLA?
TIPO HASI, MATTILA JA JUUKKA RAJALA

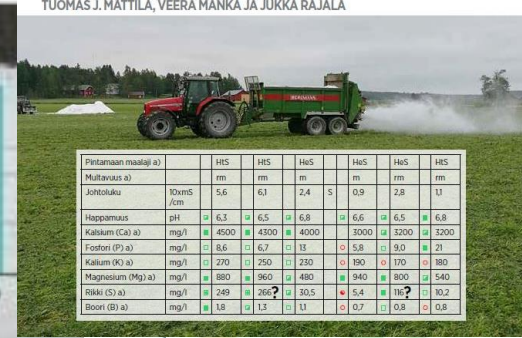
RAPORTTEJA 179

KATIONINVAIHTOKAPASITEETIN MÄÄRITYS JA KÄYTTÖ VILJAVUUSANALYYSIN TULKINNASSA
TUOMAS J. MATTILA JA JUUKKA RAJALA

RAPORTTEJA 192

KIPSI MAANPARANNUSAINEENA - HYÖDYT JA HAITAT MAAN KASVUKUNNOLLE
TUOMAS J. MATTILA, VEERA MANKA JA JUUKKA RAJALA

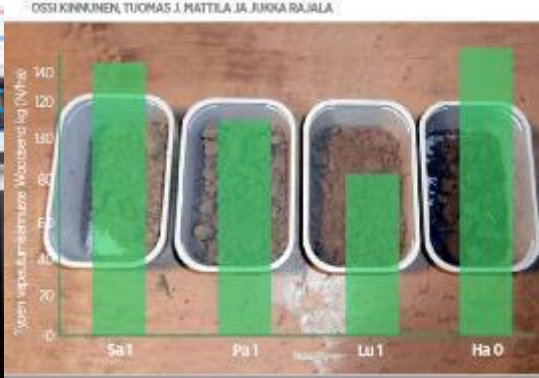
RAPORTTEJA 185

PIKAMENETELMÄT KASVIN RAVINNETILAN KUVAAJANA
TUOMAS J. MATTILA, VEERA MANKA JA JUUKKA RAJALA

RAPORTTEJA 189

UUSIA MENETELMIÄ MAAPERÄSTÄ VAPAUTUVAN TYPEN MÄÄRÄN ARVIOINTIIN
OSSI KINKKINEN, TUOMAS J. MATTILA JA JUUKKA RAJALA

RAPORTTEJA 189

MAAN KASVUKUNTOA KEHITETÄÄN? HAVAINTOJA KAHDEKSALTA TILALTA VARSINAIS-SUOMESTA, SATAKUNNASTA JA ETELÄ-POHJANMAALTA
TUOMAS J. MATTILA, VEERA MANKA, JUUKKA RAJALA, HEIKKO A. JOSEFINA, KOKKAKALLIO JA MARJA TUONONEN

MURUKESTÄVYYS MAAN KASVUKUNNON MITTARINA
JAANA RAVANDER, TUOMAS J. MATTILA JA JUUKKA RAJALA

Kiitos!

Kuva: Jukka Rajala

<https://maan-kasvukunto.fi>